

KVALITETSDEKLARATION

Nationella prov gymnasieskolan: resultat

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Skolväsende och barnomsorg

Produktkod

UF0128

Referenstid

Höstterminen 2016

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	7
3.1 Framställningstid	7
3.2 Frekvens	7
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	9
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	10
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med de nationella proven är i huvudsak att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning, och ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå. Gymnasieskolans nationella prov (kursprov) är kursobligatoriska prov som skrivs i 15 olika kurser. Vilka kursprov som en elev ska skriva beror på vilket gymnasieprogram eleven är registrerad vid.

Statistikens syfte är att visa resultatet på nationella proven i gymnasieskolan. Uppgifterna utgör en del i Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att det ska ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken över resultaten från de nationella proven har användare såväl inom som utanför utbildningssektorn. Informationsbehovet omfattar övergripande statistik om resultaten från de nationella proven, men det finns också behov av mer detaljerad statistik över vilka kurser och delprov som elevernas provresultat baseras på.

De viktigaste användarna är Skolverket (det nationella uppföljningssystemet samt den officiella statistiken), Utbildningsdepartementet, Universitetskanslersämbetet, skolenheter, kommuner och andra skolhuvudmän, företag, forskare och massmedia.

1.2 Statistikens innehåll

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen stämmer väl överens med målpopulationen som är samtliga prov som genomförts av elever vid de aktuella skolenheterna under referenstidpunkten. Varje *prov* utgör ett målobjekt. En *individ* (elev) kan ha skrivit flera olika prov (i olika kurser) och finns i sådana fall kopplad till flera olika objekt. Målobjektet stämmer väl överens med observationsobjektet som utgörs av provresultat inrapporterat av uppgiftslämnare till SCB, som genomför insamlingen på uppdrag av Skolverket.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna i undersökningen stämmer överens med intressevariablerna. Nedan anges de målvariabler som redovisas i statistiken. Motsvarande observationsvariabler härleds från Registret över totalbefolkningen, Skolverkets skolenhetsregister och Registret över befolkningens utbildning. Även om mål- och observationsvariabler överensstämmer väl, föreligger en principiellt viktig skillnad gällande de observationsvariabler som härleds från

registret över totalbefolkningen: målvariablerna avser de förhållanden som skulle gälla om personer var korrekt folkbokförda enligt gällande regelverk, medan observationsvariablerna avser de förhållanden som faktiskt finns registrerade.

Skolår. Skolår 1-3. Observationsvariabeln samlas in av SCB från uppgiftslämnarna

Huvudman. Anger vilken typ av huvudman en skolenhet har; kommun, landsting eller enskild. Observationsvariabeln härleds från Skolverkets Skolenhetsregister.

Gymnasieprogram. Det finns 18 nationella gymnasieprogram, 5 introduktionsprogram, riksrekryterande utbildningar med egna examensmål samt International Baccalaureate. Observationsvariabeln är studievägs kod som samlas in av SCB från uppgiftslämnarna. Mer information om studievägs kod finns på Skolverkets hemsida www.skolverket.se.

Svensk/Utländsk bakgrund. Inrikes född i Sverige med minst en inrikes född förälder respektive utrikes född eller inrikes född med två utrikes födda föräldrar. Observationsvariabeln hämtas från Registret över totalbefolkningen.

Kön. Kvinnor, män. Observationsvariabeln härleds från individens personnummer.

Skolkommun (och län). Kommun där skolenhet är belägen. Observationsvariabeln härleds från Skolverkets Skolenhetsregister.

Skolenhet. En skolenhet utgör en administrativ enhet där undervisning bedrivs och där det finns en rektor som ansvarar för ledningen och samordningen av det pedagogiska ansvaret. Observationsvariabeln samlas in av SCB från uppgiftslämnare.

Föräldrarnas högsta utbildningsnivå. Förgymnasial, gymnasial samt kort eller lång eftergymnasial utbildning. Avser biologiska föräldrar. Observationsvariabeln härleds från Registret över befolkningens utbildning.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken anges som antal, andelar, summor, medelvärden och spridningsmått.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter följande grupperingar:

Riket, huvudman, kön, län, kommun, kommunalförbund, skolenhet, gymnasieprogram, kurs, delprov, utländsk/svensk bakgrund och föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

1.2.5 Referensstider

Referensperioden för objekt och insamlingsvariabler är höstterminen 2016. De sista proven (ordinarie provtillfälle) skrivs under december månad 2016.

Referensperiod för urval av skolenheter hämtade från *Skolenhetsregistret* är dagsaktuella data från mitten av oktober 2016, med ytterligare avstämning mot registret i samband med sista insändningsdag för att fånga upp eventuella skolenheter som varit sena med ändringar i skolenhetsregistret.

Referensperiod för variabler hämtade från *Registret över befolkningens utbildning* är 1 januari 2016.

Referensperiod för variabler hämtade från *Registret över totalbefolkningen* (RTB) är 30 september 2016.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över kursproven är totalräknad, vilket innebär att urvalsfel i princip inte förekommer.

För att framställa det färdiga registret genomförs samkörningar med andra register för att ta fram vissa variabler. Vid samkörningar beror kvaliteten även på de andra registren. Registret över kursprov samkörs med *Registret över totalbefolkningen* och *Registret över befolkningens utbildning* för att ta fram vissa bakgrundsvariabler. *Registret över totalbefolkningen* håller hög kvalitet för samtliga folkbokförda personer. *Registret över befolkningens utbildning* har visst partiellt bortfall för den utrikes födda befolkningen, men det är inget som i betydande grad anses påverka statistiken över nationella kursprov. För detaljerad information om detta bortfall hänvisas till dokumentationen av *Registret över befolkningens utbildning* som finns på SCB:s webbplats www.scb.se/uf0506.

2.2 Osäkerhetskällor

I statistiken finns en osäkerhet om att nationella prov rapporteras in. Vid analyser av tidigare års insamlingar har det visat sig att det råder ett bortfall gällande elevernas provbetyg. För mer information se *2.2.4 Bortfall*.

2.2.1 Urval

Statistiken baseras på en totalundersökning och påverkas därmed inte av urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Någon egentlig ram för målobjekten finns inte på grund av att det inte finns något regelverk som styr vilka nationella prov som ska genomföras vid skolenheterna vid en viss termin. Skolenheterna planerar själva när under utbildningen respektive kurs ges och de obligatoriska proven ska genomföras i slutet av respektive kurs. Ramen definieras därför utifrån samtliga aktiva skolenheter i skolenhetsregistret aktuell termin

och de skolenheter som inte genomförde några prov under aktuell termin anmäler detta till SCB. De skolenheter som inte rapporterar skrivna prov eller inte meddelar att inga prov genomförts under terminen redovisas som svarsbortfall, se vidare avsnitt 2.2.4 *Svarsbortfall*. Det finns inget som tyder på att övertäckningen skulle vara omfattande och därmed snedvridda statistiken på nationell nivå. Någon undertäckning förekommer inte eller endast i ytterst liten grad i och med att kvalitén i skolenhetsregistret bedöms ha hög kvalitet och ger därmed ett bra underlag för vilka skolenheter som är aktiva den aktuella terminen. För kommuner med bortfall bör man ta hänsyn till att en viss del av bortfallet egentligen är ramövertäckning då vissa skolor väljer att utföra provet en annan termin än den insamlingen avspeglar.

2.2.3 Mätning

Uppgiftsinsamlingen genomförs via frågeformulär som tillgängliggörs via SCB:s insamlingssida och som fylls i av uppgiftslämnare, eller via textfiler, exporterade från uppgiftslämnarens datasystem, som skickas in via insamlingssidan. De mätproblem som uppstår i undersökningen består huvudsakligen i att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner och definitioner. Registreringsfel i form av ogiltiga värden eller partiellt bortfall förhindras till stor del genom tvingande kontroller i samband med insamling av uppgifter som hindrar att ogiltiga värden rapporteras in.

Mätfel kan påverka de statistiska mått som redovisas så att de blir missvisande. De totala mätfelen för statistik över kursproven anses vara så pass små att statistiken på riksnivå och kommunnivå inte påverkas, men på skolenhetsnivå kan olika mått bli missvisande om kursprovresultaten har blivit redovisade på fel sätt. Det finns dock inget som tyder på att detta skulle medföra betydande fel i statistiken

2.2.4 Bortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om *objektsbortfall*; saknas enbart vissa värden, handlar det om *partiellt bortfall*.

Objektsbortfall förekommer då uppgiftslämnare inte lämnar in uppgifter om kursprovresultat eller då uppgiftslämnare inte heller rapporterar att inga kursprov skrivits under terminen. För höstterminen 2016 rapporterade 19 skolenheter inte några provresultat och lämnade heller inte besked om att inga kursprov genomförts, vilket innebär att dessa utgör svarsbortfall. För att förebygga svarsbortfall används skriftliga påminnelser vid flera tillfällen samt telefonpåminnelser för de skolenheter som inte rapporterar.

Den exakta omfattningen av det *verkliga* objektsbortfallet är samtidigt svår att beräkna. Det finns ingen reglering om när en skolenhet ska genomföra kursprov i en viss kurs vilket medför att det finns skolenheter som inte genomför några kursprov alls vissa terminer. Detta gör att det blir mycket svårt att veta hur många prov i respektive kurs som *borde* rapporteras in från respektive skolenhet. Om SCB inte meddelas att inga prov har genomförts kommer dessa skolenheter felaktigt att ingå i svarsbortfallet när de istället borde ha tagits bort ur ramen. Det finns därmed en risk för att svarsbortfallet redovisas som större än det faktiskt är. Det totala objektsbortfallet anses ändå vara så pass litet att det inte påverkar undersökningens tillförlitlighet på nationell nivå. Statistiken kan dock bli skev för enstaka kommuner eller skolenheter med få elever och stort objektsbortfall.

Bortfall i form av att uppgiftslämnare inte rapporterat in samtliga kursprov för individerna som skrivit kursprov förekommer men är svår att uppskatta omfattningen av. Det är först när en elev har lämnat gymnasieskolan och de slutliga kursbetygen samlas in som ett bortfall av betygsatta elevers saknade kursprov kan kartläggas.

Partiellt bortfall till följd av att uppgiftslämnarna inte angett ett värde på en eller flera variabler stoppas i möjligast mån genom tvingande kontroller som finns inbyggda i insamlingssystemet. Partiellt bortfall förekommer också i de

fall där matchning mot till exempel Registret över totalbefolkningen eller Registret över befolkningens utbildning inte ger någon träff.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när det insamlade materialet bearbetas, manuellt eller maskinellt.

För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) är det möjligt, att efter studier som bygger på upprepning av dessa moment, ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser.

Andra bearbetningsfel beror på den "mänskliga faktorn", t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den "mänskliga faktorn", både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

Inkommet material bearbetas maskinellt efter i förhand fastställda rutiner. Exempel på kontroller som genomförs är samgranskning mot tidigare års register över Nationella proven i gymnasieskolan. Vidare kontrolleras bl.a. felaktiga studievägs-koder med hjälp av studievägsregistret, att eleverna återfinns i realistiska åldersspann, dubletter etc.

Sambearbetningar med olika årgångar och register görs för alla individer, dock inte för dem som har tillfälliga personnummer.

Resultaten har rimlighetskontrollerats kontinuerligt under arbetets gång och det finns inget som tyder på att det finns några ytterligare fel från bearbetningsfasen som påverkar statistiken.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden, mätt från referenstid (november - december) till publicering (april), är cirka 5 månader.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs två gånger per år, avseende de nationella prov som skrivs i gymnasieskolan på höstterminen respektive vårterminen. Uppgifterna samlas in i anslutning till att proven skrivs respektive termin, och redovisas sedan två gånger om året.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt Publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik: www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/om-skolverkets-statistik/publiceringsplan-2017.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se. Statistik publiceras också i Skolverkets olika uppföljningsuppdrag t.ex. "Skillnader mellan provresultat och betyg i gymnasieskolan".

Möjlighet finns även att ta fram dynamiska tabeller i databasen SIRIS, www.siris.skolverket.se. I SIRIS presenteras uppgifterna på riks-, kommun- och skolenhetsnivå. Där redovisas också statistiken per huvudman.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Skolverket svarar på frågor om den publicerade statistiken och utför på beställning enklare specialbearbetningar av primärmaterial. Statistikfrågor kan skickas per e-post till funktionsbrevlådan utbildningsstatistik@skolverket.se.

SCB utför på beställning mer omfattande specialbearbetningar av primärmaterial.

4.3 Presentation

Publiceringen på Skolverkets webbplats består dels av standardiserade tabeller, dels av webbtexter och mer utförliga publikationer som belyser och kommenterar aktuell statistik.

4.4 Dokumentation

Statistiken över elever i gymnasieskolan är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem i samråd med Skolverket. Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Statistikens framtagning (SCBDOK)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer är tillgängliga på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0128.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Undersökningen har varit stabil och inte genomgått några betydande förändringar sedan starten av totalundersökningen höstterminen 2011, med snarlika insamlingsvariabler och värdemängder. Jämförelser med statistik innan höstterminen 2011 är osäkra eftersom undersökningen då endast avsåg ett mindre urval av skolor.

Man bör iaktta viss försiktighet när man jämför provresultat över tiden eftersom det är nya, unika kursprov varje termin, där proven varierar avseende innehåll samt kan variera i svårighetsgrad.

Under 2011-2013 samlades det in provresultat från kurser enligt den gamla gymnasieskolan Lpf94 och den nya gymnasieskolan GY2011. Prov skrivna i den gamla gymnasieskolan Lpf94 är inte jämförbara med prov skrivna i den nya gymnasieskolan GY2011, eftersom det rör sig om olika kurser, kursplaner och betygsskalor.

Från och med 1 juli 2011 har begreppet "skola" ersatts av ett nytt organisatoriskt begrepp - skolenhet. Införandet av skolenhetsbegreppet i undersökningen Nationella prov i gymnasieskolan skedde höstterminen 2013 och innebär att jämförelser mellan skolor eller avseende antal skolor inte kan göras för tidsperioder som sträcker sig över angivet datum.

På individnivå är det inte möjligt att göra jämförelser över tid för elever med tillfälliga personnummer.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan redovisningsgrupperna (*se avsnitt 1.2.4 Redovisningsgrupper*) anses generellt vara god i och med att redovisningsgrupperna i flertalet fall bygger på variabler som härleds från kvalitetsgranskade register hos SCB. Dock kan jämförbarheten för kommuner och skolenheter med få antal elever bli missvisande då variationerna kan vara stora.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Eftersom statistiken om kursprov redovisas på kommunnivå finns stor möjlighet att sammanvända statistiken, exempelvis med annan statistik inom Skolverkets nationella uppföljningssystem. Den kan t.ex. användas tillsammans med betygsstatistik från andra undersökningar eller med statistik över elever och pedagogisk personal.

De register som ligger till grund för statistiken kan även samköras med andra register för att skapa ny statistik, t ex förhållande mellan elevers provbetyg och det slutliga betyg de erhållit på kursen.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Uppgifter överensstämmer mellan olika redovisningsgrupper och tabeller i och med att det är en totalundersökning och inga skattningar görs. Om antal elever med provbetyg på ett enskilt program är färre än fem individer så dubbelprickas (..) samtliga utfall i provbetygsfördelningen. Detta gör att den numeriska överensstämmelsen på tabellcells nivå inte alltid går att urskilja.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)). För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen ([1998:204](#)).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehov är under utredning.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken, förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Skolverkets föreskrifter. I Skolverkets föreskrifter 2011:142 (grundföreskrift), senaste ändring 2016:65, om uppgiftsinsamling från huvudmännen inom skolväsendet m.m. regleras närmare vilka uppgifter om elever i gymnasieskolan som huvudmannen ska lämna.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken berörs inte av någon EU-reglering.

F Historik

Uppgifter om kursprovresultat har samlats in sedan 1998, från början i form av en urvalsundersökning där omkring 150 gymnasieskolor ingick i urvalet. Dessa undersökningar gjordes endast på vårterminen. Personnummer samlades in för första gången i urvalsinsamlingen vårterminen 2009, dessförinnan samlades löpnummer (utan nyckel till personnummer) in för respektive individ. Sedan höstterminen 2011 är undersökningen en totalundersökning där resultat samlas in två gånger om året för samtliga prov som skrivs på höst- respektive vårterminen från alla aktiva gymnasieskolenheter

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Skolverket
Kontaktinformation	Christina Sandström
E-post	Fornamn.efternamn@skolverket.se
Telefon	08-527 332 00